

Harmenjansweg 4

De Koepel

Het ronde gebouw dat je ziet is de Koepelgevangenis, kortweg genoemd: *De Koepel*. In de volksmond stond het ook wel bekend als: *Hotel De Houten Lepel*. Dit naar het voorschrift dat gevangenen geen bestek van metaal kregen; veel te gevaarlijk.

Een dergelijk vormgegeven gebouw zie je niet veel. Het is er één van de drie. De anderen staan in Breda en Arnhem.

Bij het gebouwencomplex is van alles te doen. Van verbouwing tot University College met campus en sociale woningbouw tot een hotel en kleinschalige horeca. In 2024 zal een en ander zijn afgerond. Wil je naar de bioscoop, dan kan dat nu al.

Bij de ingang staat een gebouw met ter hoogte van de tweede verdieping een indrukwekkende gevelsteen. Dit huis was het vroegere administratiegebouw. De steen heeft bovenin een boog met daarin afgebeeld twee leeuwen die het wapen van Noord-Holland vasthouden. Daaronder de tekst: **JE MAINTIENDRAI** (Ik zal handhaven). Voor alle duidelijkheid is onder de boog een steen opgenomen met de tekst: **STRAFGEVANGENIS.** en **A^o MDCCCCI** (Anno 1901).

Als je weet hoe je Romeinse cijfers moet lezen, weet je met deze grote gevelsteen meteen in welk jaar de strafgevangenis is gebouwd. Deze bouw door de justitie-architect W.C. Metzelaar begeleid en heeft twee jaar geduurd voordat deze in 1901 werd afgerond.

In 2001 bestond het gevangeniscomplex 100 jaar. Ter gelegenheid daarvan werd een zandstenen plaat geplaatst met het opschrift zoals je hiernaast op de foto ziet.

De gevangenis is nu geen gevangenis meer. In 2016 sloot ze door bezuinigingen en het teruglopen van het aantal gedetineerden haar 400 cellen over vier gestapelde cellenringen. De gemeente kocht het complex en verkocht het weer op haar beurt aan de Stichting Panopticon, die het geheel een nieuwe toekomst zal geven.

In 2020 is gestart met de voorbereidende bouwwerkzaamheden en in 2022 werd begonnen met het gebruik van de Koepel voor onderwijs en nog veel meer. Er is een kelder uitgegraven voor de bouw van zes bioscoopzalen die met elkaar *Filmkoepel* worden genoemd. De renovatie is uitgevoerd door architectenbureau J. van Stigt. Ook het buitenterrein krijgt de nodige aandacht met het realiseren van een boetiekhotel, een café-restaurant, studentenwoningen en sociale huurwoningen. Kortom een enorm project.

Bron: Wikipedia (VV-BY-SA-Licentie)
Noord Hollands Archief